

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԱՍԿ

Յարեկան գինը 10 բուրլ, կէս տարվանը 6 բուրլ
Առանձին համարները 5 կոպէկով:
Թիֆլիսում գրվում են միմյան խմբագրատան մէջ:
Օտարաբաղադրացիք դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция «Маск»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերէն):
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:
Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խաբանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԻՒԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Առաջադրու-
թից: Նամակ խմբագրին: Նամակ խմբագրին: Ներ-
քին լուրեր: ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Արտաքին
լուրեր: ՀՆՈՒԱԳԻՆՆԵՐ: ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ-
ՆԵՐ: ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Մարցելա կամ առանկ
բաղդի մասին:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱՌԱՋԱԿԱՆ

Յունիսի 4-ին

«Մշակ» 81 և 82 համարներում տպւած «Մեր
երկրագործների աշխատանքի վիճակը» բանասիրական
յօդուածը ինձ նմի տուեց ասելու մի քանի խօսք
մեր գիւղականների ապրուստի մասին:
Գիւղականի ապրուստը շատ անմասնաձեւի
դրութեան մէջ է: Նա իր հալալ աշխատանքը,
քրտնքի վատտակը, իրեն սեփականատէր, իրեն
մարդ, չէ վաճելու: Իւրաքանչիւր, մասնաւոր
կերակուր նրան հազիւ է պատահում ուտելու:
Նա այն օրը երջանիկ կը համարէ իրան, որ
օրը մի ուտէ: Գիւղացին առ հասարակ կերակու-
րում է ցամաք հացով: Նա մածուն կամ կաթ հա-
զիւ է ուտում: Պատրաստած իւղի և պանիր մեծ
մասը աւար են դառնում չարչուն, և քաղաքացի
առևտրականին: Այս տեսակ աւարին դերի են դառ-
նում նրանց հաւերը—ծուաներով և դառներն
ու ուղիները: Գիւղացու միակ աւօրեայ ապրուս-
տը կազմում են ձու, հաւ, իւղ, պանիր, կաթ և
մածուն, և ինչպէս ասինք, սրանք աւար են դառ-
նում ուրիշներին: Իսկ այն մասը այդ կենսական
պիտոյքներից, որը մնում է նրա մօտ, նա պա-
հում է զօնաղջների համար (մեր դաւառում առ-
հասարակ մնացել է նահապետական ժամանակ-
ներից մնացած հիւրասիրութիւնը) և այդ ժամա-
նակ զօնաղջ պատճառով գիւղականը միշտ կու-
նենայ վաշխելու այդ անդադար նրվներից: Մեր

գիւղականը իր դուրսնութեան, իր ուժեղ անդի-
համար իր ունեցած ոչխարներից և անտէր եղ-
ներից և կովերից չէ մօրթի, նրա միւր ուտելու,
նոյնպէս և նա սովորութիւն չունի փողով միս
առնել և ուտել: Գիւղացին առաւ փիս կուտէ
այն ժամանակ, երբ նրա կենդանիներից միւր
անյուսակի տկարութեան մէջ է, ստատակելու թօն
է, և անա այդ մերձ ի մահ կենդանուն միւր գիւ-
ղականը մօրթում և ուտում է: Գիւղացին դա-
նակը քրած, կանգնած սպասում է հիւանդ կեն-
դանու մօտ, ինչ երբ պէտք է վերջին չունչը տայ,
որ նրա լողաղը կտրէ: Թէ ինչքան վատ հետե-
ւանք կունենայ այդ տեսակ կերակուրը, ամենքին
քաջ յայտնի է: Եւ այդպէս կենդանիները
Սատակածի միս ուտել ասելի սովորութիւն է
գործած Բարա, Խուլիւմա, Կարտկամ և այլն
հայկաթովից գիւղերում: Նրանք համարում են
զրանց իրեն Աստուծոյ ուղարկած մի մասնաւոր:
Այդ տեսակ ստատակներին նրանք ընդհանուր
անուամբ կոչում են «Աստուծածորթ», այսինքն,
երբ կենդանին ստատակում է, ասել է նրան Աս-
տուծ է մօրթի, դա միս առողջ և դանակով
մօրթած կենդանու միջի ասել լաւ է: Դատաւ-
ները միայն դահիճներն են և ոչ ասելի: Մնացող
տարի իմ բարեկամներից միին արջառը ստատակում
է, և նա ուղարկում է քաղաքից դուրս թաղելու:
Բարեկամի ծառան լինում է բուրապի, իսկոյն
լմաց է անում իր գիւղացոյց և նրանք գալով
թաղած տեղից հանում և տանում են: Կենդանու
միւր նոյնպէս պատում է, թէ երբ այս ձմեռ
գնացի նոյն գիւղը առևտրական գործով, ամբողջ
գիւղի բնակիչներին մեծից սկսած ամենափոքրը
թմնչով (нахочет) հիւանդ պատկած գտաւ: Հարցու-
մով իմիս տեղեկացայ, որ դրանք գտնելով ճանա-
պարհի վրա մի ստատակած գոմէջ, տանում և ընդ-
հանուրով մի լաւ բարեկենդան ունում: Մի քա-
նիսն այդ հիւանդութիւնից մեռնում են:
Սրա առաջն առնելու համար մեծ պատասխա-
նատութիւն ընկնում է գաւառական բժշկի,
գիւղական ուսուցչի և քահանայից վրա:

Միջանում անասնաբույժ չը կայ: Տարին մի
անգամ գալիս է պաշտօնական անասնաբույժը,
բայց ինչ կարող է անել նա, մի կամ երկու օր-
վայ մէջ 100 գիւղացի ասելի բնակիչ և մէկ միլի-
օնից ասելի անասուններ ունեցող գաւառում:
Մեր գիւղերում անասունների մէջ փոխութեան
ցաւերը շարունակ կան: Այն գիւղականը դաւա-
մա և բատուրմա շատ կունենայ, որին շատ է
ստատակել կենդանի:
Մեր գիւղականը վաշխում է առատաբէն իւ-
րաքանչիւր օր նոր թխած լաւահեր, ցորենի և
մեծ մասամբ դարձի պատրաստած: Առա-
տութեամբ խմում է «թան-սպուր», իսկ պա-
սորին «մախօթ-սպուր»: Ամեն գիւղականի
տուն ամեն օր կարող են գտնել այս ապուրնե-
րից: Անտառների մօտ բնակվողները միայն մի
առաւելութիւն ունեն, այն է, որ անտառի մը-
րից հաւաքում են և թթու զննելով ամբողջ մեծ
պանր ուտում են:
Մեր գիւղերում զեռ չէ ընդհանրացել կար-
տօ ֆիլի, այդ «աղքատների—հացի» գործա-
ծութիւնը: Բանջարանոցներ ևս չառ հազիւ են
պատահում, ասել է բանջարեղէններից ևս մեր
գիւղականը զրկված է: Մեր գաւառում կարելի է
ասել, միայն դուրսագործներ քիչ չքեղ են ապ-
րում: Նրանց սեզանի վրա ամենայն օր լինում է
բորչի, ճարպի իւղով տապակած կարտօֆիլ, ձու
և պղին, իսկ հայերը, վրացիք, հայկաթովիները
և թուրքերը համարեա միաձեռ ապրուստ ունեն:
Գիւղական հարսանիքներում պատրաստում են
հանի, քիւֆտայ, փլաւ և դայաւաֆա (խաչած
չիլ): Հարսանիքից յետոյ գիւղացի հարսնաւորը
մի քանի օր շարունակ մի երեակայական և ցնա-
րական դրութեան մէջ է լինում, իր խնամ արա-
ղից և կեքած մայր: Մեր գիւղացիների քեֆը բա-
ցի միս ուտելուց և անչափ արաղ խմելուն է:
Իսկ թուրքերը, որովհետեւ արաղ չեն գործածում,
միմայն պատահելիս հարցնում են միմայն՝ թէ
այս ինչի հարսանիքում ինչպէս, լաւ քեֆ արիք:
«Այո, բայց անհաշիւ է հարսանիք գնացողը, այն-
քան որ գերեզման է, —սկստեցի ես:—Նա հեռու
չէ այտուցից, —պատասխանեց նա և մատնացող
արաւ մօր գերեզմանի վրա:—Ո՛վ էր այդ լուկիան
Տրեքինսկի:—Լաւ մարդ էր, —տխուրութեամբ պա-
տասխանեց նա:—Նա սիրում էր ինձ, և ես ես
սիրում էի նրան: Լուկիանը առաջին անգամ բա-
ցեց իմ առաջ աստուծային գերեզման աշխարհը,
իսկ այժմ նա պառկած է ստաղ հողի տակ: Շատ
անգամ ես կամենում եմ առաջվայ պէս խօսակ-
ցել նրա հետ, բայց որքան էլ նստում եմ նրա
գերեզմանի վրա, այնու ամենայնիւ չեմ լսում
նրա պատասխանը: Ինչու որ արցունքներ սակա-
ւա ասակա հոսում էին նրա արեակէջ պտուղի
վրա: Ես բռնեցի նրա ձեռքը:—Պատմիր ինձ նրա
մասին, —ասեցի ես:—Լաւ, ես գիտեմ, որ դուք
կը հասկանաք ինձ, —պատասխանեց նա:—Դուք
գիտեք, թէ որպէս ժամանակով ժամանակ ես կոր-
ցրի մօրս, նա կենդանի և առողջ էր, իսկ մի ժա-
մից յետոյ նա վախճանվեցաւ: Այն ժամանակ ա-
ռաջին անգամ հասկացայ ես, թէ ինչ է մարդը, և
այդ միտքը ինձ տարափի մէջ գցեց, բայց ես
մտածումների մէջ խորատուգիւղու ժամանակ չու-
նի, ես միայն տան և հինգ տարեկան էի, իսկ
մեծ քոյրս այնպէս զբաղված էր իր սեփական բն-
տանիքով, որ իմ կրօնքի քոյրերի և եղբայրների
համար մօրը փոխարինելու պարտաւորութիւնը
ինձ վրա ընկաւ: Շատ գործ և հոգեւոր ունէի ես
այն ժամանակ, և դրանց վրա զեռ ասելացան ա-
մեն տեսակ ձախարհութիւններ, կարկուտ, հեղեղ,
անպտուղներութիւն, —այդ բոլորը շատ ծանր է
գիւղական կենցաղավարութեան մէջ: Հէնց այդ
ժամանակ, երբ չբարբառութիւնը այնպէս խորա-
թեամբ հաղածում էր ինձ, եկաւ Լուկիանը: Նա
բահանայի որդի էր, ուսում էր առնում Վիեննա-
յում, ուր բարակացաւ ստացաւ, և այդ ստիպեց
նրան թողնել քաղաքը և գիւղ վերադառնալ:

պէս քեֆ օրում չէի արել, փլաւ կերայ, դայա-
ֆայ կերայ, միս կերայ, հա, սրանից ասել էլ
ինչ ես կամենում:
Մեր այս յօդուածը ընդհանրութեան է վերա-
բերում: Ի հարկէ լինում են մասնաւոր բացա-
ռութիւններ:
Բ. Պիճիկանց
ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ
Թիֆլիս, 31 մայիսի
Ներկայ տարվայ պատուական «Մշակ» 80
համարում պ. Աղասի Մէլքե-Ալվաղեանցը խօսե-
լով իր երեակայական մասնաւոր ընթերցա-
րանի չը բացվելու մասին, այդ նամակում յանդե-
նում է իմ պատիւս շօշափել, որպէս թէ ես
«ընթերցարան» անունով փոզ եմ ժողովել և ի-
րեն չեմ տուել: Թէպէտեւ, այսպիսի մի դրաւը
տուեկան համար ես և ոչ մի խօսք չէի ասելու
պ. Աղասի Մէլքե-Ալվաղեանցին, բայց տարա-
բաղդարար, մեղանում ընթերցողներից շատերը
(մասնաւոր գաւառներում) կարող են նրա խօս-
քերը հալած իւղի տեղ ընդունել, ուստի կարճ
խօսքով կը պատասխանեմ և հաստատ փաստե-
րով կապողցուցանեմ, որ պ. Աղասի Մէլքե-Ալվա-
ղեանցը լուի իր անձնական հաշիւներից դրած,
կամեցել է արատուրել ինձ: Այս իսկական ե-
ղելութիւնը: Սրանից երկու և կէս տարի առաջ—
(1881 թ.), պ. Աղասին տուեց ինձ մի տպած
թերթիկ, և խնդրեց, որ ես Հաւաքարում «ըն-
թերցարան» համար անդամներ գրել տամ: Իմ, և
երկուստարդ պ. Մ. Ղ. յորդանանի, տարեկան
5 բուրլի վճարով «ընթերցարան» անդամներ
գրվեցան հետեւեալ անձինք: Պ. պ. Արտէմ Մա-
կարեանց, Նաւասարդ Զօրեանց, Արտէմ Ուլիանց,
Սարգիս Ա. Սարգսեանց, Գեորգ Ս. Մուրադեանց,
Կարապետ Ղազարեանց, Արտէմ Մ. Վարդանով,
Մարտիրոս Ղազարեանց, Եագոր Աղաջանով, Ար-
տաշէս Միրզեանց, Գրիգոր Յ. Մանուկեանց: Այս
բոլոր ստորագրողներից կանխիկ ստացել եմ մի-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԱՐՏԵԼԼԱ

կամ

ԱՌԱԿ ԲԱՂԴԻ ՄԱՍԻՆ

(Ջախէր Մազոսի)

Հետեւեալ օրը ես ուղեկցում էի կոմսին դէպի
Յօլբադ: Ես նկատեցի, որ Մարցելան շատ փոք-
րէկ է: Նրա բոլոր անձի վրա դրօշմված էր մա-
ծութեան, տարակուսանքի կամ մի բանի ակնկա-
լութեան կնիքը: Երբեմն մի տեսակ հիացմունք էր
երևում նրա դէմքի վրա, կարծես նա զարմանում
էր այն հրաշքների վրա, որոնց նա գտնում էր
իր սեփական հոգու մէջ: Ես տեսայ նրան, երբ նա
Խրճիի առաջ նստած էր կոմսի կողքին փողբիկ
փայտէ նստարանի վրա և նրա դէմքի վրա արտա-
յայտվում էր զօրեղ ձգտում հասկանալ բոլորը,
ինչ որ նա լսում էր: Կոմսի խօսքերը արեգակի
Լոյսի նման լուսաւորում էին նրան, իսկ նրա
մտքերը աստղների պէս կանգնած էին նրա վրա:
Նրանց երկուսի մէջ բացվում էր սիրոյ գագաթնի
և կախարդական ծաղիկը, բայց ոչ կոմսը, ոչ էլ
աղջիկը չէին նկատում այդ և միայն ներշնչում
էին նրանք նրա մարդը երկնային անուշահոտու-
թիւնը: Նրանք երջանիկ էին:
—Տանջանքներ կրած բնաւորութիւնները մի-
այն ընդունակ են բաղդի:—ասեց ինձ բարե-
կամ այսօր երեկոյ, երբ նա վերադարձաւ Յօլ-
բադից:—Նա, ով չէ տանջվել, իրիտ շատ է պա-
հանջում ուրիշներից, իսկ ինքն ընգտնակ չէ բա-

ւակնութիւն տալ ամենահամեստ պահանջներին:
Ես անցայ արտի դմբակ փորձերի միջով իմ սի-
րած կանանցի, բարեկամների պատճառով, որոնք
ջնջեցին իմ մէջ հաւատ դէպի մարդիկ, և քիչ ցա-
ւը տեսայ ես և իմ սեփական բնտանիքի մէջ, ոչ
պակաս նրանից, ինչ որ փորձեցի սեփական կրք-
քերից և պակասութիւններից. ես ծանօթացայ
հոգեւոր, ցաւի և ամեն տեսակ զրկանքների և
թշուառութիւնների հետ: Գրանից յետոյ ուժեղ
ժողովեցի և առանց օտարի օգնութեան բարձրա-
ցայ կենսական ծովի ալիքներ վրա, որոնք շատ ան-
գամ սպառնում էին կլանել ինձ, և մարքեցի իմ
հոգին, բայց կատարեալակա փրկվելու համար ինձ
անհրաժեշտ էր մեծ կանացի սիրտ: Ես այդ մեծ
սիրտը ես գտայ Մարցելայի մէջ: Նա ես շատ է
տանջվել: Երբ այսօր, սովորականից վաղ, ես գը-
նացի Յօլբադ, նա տանը չէր, որովհետեւ նա չէր
սպասում ինձ այդ ժամանակը:—Նա գերեզմանա-
տանն է, —ասեց ինձ ծծմայրը: Ես գերեզմանա-
տուն գնացի: Այդ մի դարմանակի խաղաղ և ա-
խորժելի տեղ է. աղեղ պատնէշի փոխանակ գե-
րեզմանոցը շրջապատված է կենդանի կանաչ մա-
շտաններով, բոլոր անջրպետներում բուսնում է
բարձր, թաղի խոտ և իւրաքանչիւր գերեզմանի
վրա տեսնում ես գերեզմանի ծաղիկներ: Աղեղեղ
աչքի չեն բնկնում մտաբառ մահօրձաններ, այլ
երևում են հարթ փայտէ խաչեր, որոնց վրա
կախված են չորացած պսակներ: Ծաղկաթիթիթ
վարդերով և ընկած խաչով այդ գերեզմաններից
մէկի վրա նստած էր Մարցելան: Նա բոլորովին
չը զարմացաւ, երբ տեսաւ ինձ, մինչև անգամ
ինձ այնպէս թվեց, թէ նա սպասում էր ինձ: Ես
նստեցի նրա կողքին:—Ո՛վ, գերեզմանի և այլ-
—հարցրի ես: Նա մատնացող բարե ջնջված տա-
պանագրի վրա, և ես զօնաւորութեամբ կարգացի,
«Լուկիան Տրեքինսկի:—Ես կարծում էի, որ այդ

բո մօր գերեզմանն է, —սկստեցի ես:—Նա հեռու
չէ այտուցից, —պատասխանեց նա և մատնացող
արաւ մօր գերեզմանի վրա:—Ո՛վ էր այդ լուկիան
Տրեքինսկի:—Լաւ մարդ էր, —տխուրութեամբ պա-
տասխանեց նա:—Նա սիրում էր ինձ, և ես ես
սիրում էի նրան: Լուկիանը առաջին անգամ բա-
ցեց իմ առաջ աստուծային գերեզման աշխարհը,
իսկ այժմ նա պառկած է ստաղ հողի տակ: Շատ
անգամ ես կամենում եմ առաջվայ պէս խօսակ-
ցել նրա հետ, բայց որքան էլ նստում եմ նրա
գերեզմանի վրա, այնու ամենայնիւ չեմ լսում
նրա պատասխանը: Ինչու որ արցունքներ սակա-
ւա ասակա հոսում էին նրա արեակէջ պտուղի
վրա: Ես բռնեցի նրա ձեռքը:—Պատմիր ինձ նրա
մասին, —ասեցի ես:—Լաւ, ես գիտեմ, որ դուք
կը հասկանաք ինձ, —պատասխանեց նա:—Դուք
գիտեք, թէ որպէս ժամանակով ժամանակ ես կոր-
ցրի մօրս, նա կենդանի և առողջ էր, իսկ մի ժա-
մից յետոյ նա վախճանվեցաւ: Այն ժամանակ ա-
ռաջին անգամ հասկացայ ես, թէ ինչ է մարդը, և
այդ միտքը ինձ տարափի մէջ գցեց, բայց ես
մտածումների մէջ խորատուգիւղու ժամանակ չու-
նի, ես միայն տան և հինգ տարեկան էի, իսկ
մեծ քոյրս այնպէս զբաղված էր իր սեփական բն-
տանիքով, որ իմ կրօնքի քոյրերի և եղբայրների
համար մօրը փոխարինելու պարտաւորութիւնը
ինձ վրա ընկաւ: Շատ գործ և հոգեւոր ունէի ես
այն ժամանակ, և դրանց վրա զեռ ասելացան ա-
մեն տեսակ ձախարհութիւններ, կարկուտ, հեղեղ,
անպտուղներութիւն, —այդ բոլորը շատ ծանր է
գիւղական կենցաղավարութեան մէջ: Հէնց այդ
ժամանակ, երբ չբարբառութիւնը այնպէս խորա-
թեամբ հաղածում էր ինձ, եկաւ Լուկիանը: Նա
բահանայի որդի էր, ուսում էր առնում Վիեննա-
յում, ուր բարակացաւ ստացաւ, և այդ ստիպեց
նրան թողնել քաղաքը և գիւղ վերադառնալ:

գիւղական մարդու օղի համար: Մեր քահանան,
որը ճանաչում էր նրա ծնողներին, խնդրեց մեզ
ընդունել նրան մեզ մօտ: Լուկիանը գերեզմանի չէր
բայց նրա բարի աչքերը և ձայնը արամադրում
էին ինձ հաւատ ընծայել նրան: Նա յաճախ զոր-
քով դալիս էր արտուր, ուր ես կովեր էի կթում,
կամ մարգարէութիւնը, ուր ես խոտ էի տեղաւորում:
Որովհետեւ նրա հիւանդութեան համար օգտակար
էր արթարի և փառեկեւ ծառերի հողը, իսկ մեր
մարգարէութիւնը գտնվում էր եղևնու անտառի շա-
ւիղի մօտ: Չը նայելով իր երկուստարդութեանը,
նա շատ էր սովորել և բնական էլ շատ խելօք
էր: Մենք յաճախ խօսում էինք միմյանց հետ, և
նա երբեմն այս, երբեմն մի ուրիշ բան բացատ-
րում էր ինձ: Ես հաւատացի և պատմեցի նրան
իմ հոգեւոր, իսկ նա պատմում էր ինձ բոլորը,
ինչ որ իր կենքի մէջ ստիպված էր եղել փոր-
ձել: Նա խիստ շատ էր պարապում գիտութիւն-
ներով և մի և նոյն ժամանակ վարում էր զօրա-
ւեր կենքը, որը և պատճառ դարձաւ նրա հի-
ւանդութեան: Նա առողջանալու յոյս չուներ,
բայց առանց երկիւղի խօսում էր մահուն մա-
սին և զգուշացնում էր ինձ իմ սեփական սրտից:
—«Մտածութիւն», —ասում էր նա ինձ, —«միայն
այն ժամանակ անջնաւ է, երբ մարդը շատ գի-
տութիւն է ձեռք բերել և ամեն բանում տեղեկ
է, բայց մարդու բոլոր գիտութեան հետ էլ նրա
զգացմունքները նրա զգաղութիւնների աղբիւր
են դառնում, ինչ նա անխնայ չէ աշխատում յայտնի
նպատակին հասնելու համար:—Միանգամ նա
ասեց ինձ, ճանաւարութիւնը ինձ դէպի կորուս-
տը տարաւ: Այժմ ես կը կարողանայի դաժանեղ
լաւ կնոջը, բայց արդէն ոչ է:—Այո, մենք մի-
մանից լաւ էինք հասկանում: Նա պնդում էր, որ
եւս առողջ կազմուածք և առողջ սիրտ ունեմ, և

ՀԱՌՄ, 10 յունիսի: Պապը Ֆրանսիական հանրապետութեան նախագահ Գրեգորիոսի մի նամակ ուղարկեց, որով զանգառովում է վանքային միաբանութիւնների դէմ հալածանքները:

ՓԱՐՔ, 10 յունիսի: Պատգամաւորների ժողովը հաստատեց ամրոցների արտիլերիայի կազմակերպութեան մասին օրինագիծը: Ֆերրի ընդունեց մարտիկ Յզենզին: Մարգարտարի դեսպանները կառավարութեանը նոր տեսութիւն են խնդրում, բայց դեռ պատասխան չեն ստացել:

ԲԵՐԼԻՆ, 10 յունիսի: Հեղեղը Սիլեզիայի մէջ սպառնալի չափեր է ստանում: Բօքերի գաւառ փոթորկալի լճի է նմանում: Շատ տեղեր հեղեղված են: Ջրկանները վաշտաբաժնի են: Մարդիկը հետ դժբաղդութիւններ են պատահել: Ֆլանները ահազան են:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 11 յունիսի: Երէկ Պետերբուրգի մէջ թագաւոր կայսրին ներկայացան Մոսկովայի գերմանական զաղթականների պատգամաւորները և առաջարկեցին շնորհաւորական ուղերձ, որի մէջ ասված է, թէ երկու հարիւր տարիներից աւելի է, ինչ գերմանացիները թագաւորանիստ հին քաղաքի մէջ երկրորդ հայրենիք դասն և միտ աշխատել են երախտագիտութեամբ դէպի կայսերական ճշմարտ և եռանդոտ աշխատանքով արժանի դանովել կայսերական ողորմութեանը, մշտապես համակրելով հաւատարմի առաջ հպատակների ու լաւութեանը և վշտի և թէ նրանք այժմ էլ մասնակից են Ռուսաստանի մեծ հանդիսին: Թագաւորը շնորհակալութիւն յայտնեց պատգամաւորներին և ողորմաբար խօսում էր նրանց հետ: Հրատարակված է խճուղիների յանձնելու կարգը գեներալ-մայորի ժամանակաւոր իրաւասութեանը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 12 յունիսի: Երէկ կէս օրին բերվեցան Ս. Պետերբուրգ արքունական նշանները: Երկաթուղու կայարանից ոսկէ կառքերով նրանց տարան Չմերային պալատը ժողովրդի ահազին բազմութեան ներկայութեամբ, որտեղ նրանց գերմանացիներ պալատական մինիստրը և օբեր-գոֆ-մարշալ: Մինիստրը ընդունեց արքունական նշանները և դրեց պատրաստված տեղերի վրա բրիլիանտի սենեակի մէջ: Ներքին գործերի մինիստրի օգնական Գուրնովո արձա-կուրդ ստացաւ մի ամուլ. ժամանակաւորապէս նրա պաշտօնը կատարում է մինիստրութեան խորհրդի անդամ Մարտինով: „Наблюдатель“ ամսագրին առաջին նախադրուածութիւն է տուած պարսաւելի ուղղութեան համար: Կարդինի անտառների փչացնելը ի նկատի ունենով, պետական կայքերի մինիստրութիւնը նախադրում է կարդինի պարտադիր կուտուրա: Լրագիրները հազարում են, որ Պետրոս Մեծի արձանի համար Պետերբուրգի մէջ Անտառային ստացաւ 40,000 ֆրանկ և 4,000 ռուբլ թոշակ: Լամանսկի ուղեորովեցաւ Մոսկովա և վոլգայի ուղղութեամբ գտնված քաղաքները իր ձեռնարկած ֆինանսական մեծ աշխատանքի տեղեկութիւնները լրացնելու համար:

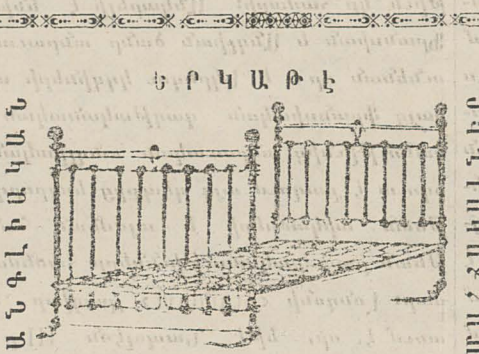
ԽՎԱՆՈՎՈՎՈՋՆԵՍԵՍԿԻ, 12 յունիսի: Այստեղի մի գործարանի մէջ ճալթվեցաւ կաթնան, սպանելով մէկ, և վիրաւորելով եօթ մարդու: Շինութիւնը փնտրված է:

ՏԱՄԲՈՎ, 12 յունիսի: Նօյս-Խօյսի օրակի դաւառի մէջ մորեկ յայտնվեցաւ, որին ոչնչացնում են զօրքերը:

ՓԱՐՔ, 12 յունիսի: Փարիզի անկարգութիւններին մասնակցելու և կոմունական վարդապետութեան համար դատապարտված են կալանաւորման լուրջա Միշել 6 տարով, Պուժէ 8 տարով, մեղադրվածներից միւս երեքը աւելի փոքր պատժի, լակ մնացածները արգարացրած են: Բոնտուի և Ֆեդերի դանդառները բրէական դատարանի վճռի դէմ դիմաւոր ատենաւր անուշադիր լծողց:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մի հաշ համար 8 ռուբլուց, երկու հոգու համար 14 ռ., մահճիւնի ծովային կտորով լցված 6—9 ռ. ԱՆԳՆԻՍԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ: Նշն տեղը մեծ քանակութեամբ ԱՄԱՆՆԵՐ, դանակներ պատառաքողներ և երկաթէ ԳՐԻՉՆԵՐ, կողպէքներ, թերիկ, տղամարդկեանց և կանանց թԱՄԲԵՐ, մատուցարաններ, ԿԼԵՆԿԱ, բէլլօրերներ, ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, այրօքներ, կոնֆէկտներ, թէ՛ 1-ին հունձի և այլն 25% աւելի լաւ և էժան քան թէ ուրիշ տեղը: 62—100

ԱՆԳՆԻՍԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ. ԹԷՅԻ ԳՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱՌ ՓՈԳՐԱՑՈՒՄԸ (MAISON DE CONFIANCE) ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԵՐԵԱ № № 156, 157, 158, 159 և 160.

Համեմատեցէք թէ՛

1 ռ. 10 կ. թէ՛ չի հետ աւելն տեղ 1 ռ. 30 կ.	
1 " 20 " " " " " " 1 " 60 "	
1 " 40 " " " " " " 1 " 90 "	
1 " 60 " " " " " " 2 " 20 "	
1 " 80 " " " " " " 2 " 50 "	
ամենալաւը 2 ռ. " " " " 3 " —	

Մի և նոյն տեղը գործակալութիւն վաճառման շօհօրադի և Կախօ-Ֆրոյ էստե-ցիայի, Պալմերի բլազկիտների, Բազրի կոն-ֆէկաների, Շէֆլէրի դանակների, Տուրնե-րի գրէնների, Գաուի հրացանների, վեկի-րէֆօլլերների, Բարնարի թամբների, Մեկերի ամանների, Կոյմանի կրակմալ և մանանիս, Շփարցի այրօքներ և այլն և այլն: 100—100

КЕЛЕРСКАЯ
УКСУСНАЯ ЭСSENция.
31—50

«ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅԵՐԼՆ ԳՐԳԵՐԻ ՀՐԱՍԱՐԱՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ»
Հրատարակութեամբ լոյս տեսաւ և վաճառվում է Թիֆլիսի հայ-գրավաճառների մօտ ընտիր մատենագիրը:
«ԱԳԱՍԱՆԳԵՂՈՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ»
524 երեսից բաղկացած: Գինն է 1 ռուբլի: Օտարաբաղադրել կարող են զիմել նա և վարչութեան գրասենեակը, այս հասցեով: Въ Правление Тифлискаго общества изданія армянскихъ книгъ, Фрейлинская улича, домъ С. Корганова, № 4.

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ՄԱՆԻ ԲԱԹՈՒՄ, ՏՈՒՆ ԹԱՅԻՐՈՎԻ
ՄԵՏ քանակութեամբ ապրանքների պահեստ և վաճառատուն, ուր գտնվում են մեծ քանակութեամբ ամեն տեսակ կոշիկներ-տանապաններ, զուլպա-չուլքեր, հովանոցներ, զոնտիկներ, հագուստներ տղամարդի և կանանց, աղուկներ-բաղադրել, կովկասի ծառ, շակով շապիկներ, ժամացույցներ, ոսկէ և արծաթէ: Ամեն տեսակ սպիտակեղէններ (շուշն, դէն), որպէս են սաքաններ, վագեր և այլն: Նոյնպէս և դանակներ, պատառաքողներ, զրաժի, ֆարիկից և հասարակ տեսակներից, կոճակներ, քաթանեղէն, լաւրիկներ և այլն և այլն ամեն ապրանքից գտնվում են մեծ քանակութեամբ շատ տեսակներով: Ծախվում են ֆարիկի գնով և առանց աւելցուլի (безъ-запроса): Ընդունում է պատւէրներ օտարաբաղադրել ամեն տեսակ ապրանքների: Հասցէն БАТУМЪ, Мани, д. Тапрова. ՄԱՆԻ

ԳԱԼԵՐԵԱ ԱՐԾՐՈՒՆԻ ԳՎՈՐՅՈՎԱՅԱ ՓՈՂՈՑ
ՊԱԼԵՍ ԵՐՐՈՊԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ № 144.
СКЛАДЪ ЕВРОПЕЙСКИХЪ ТОВАРОВЪ
№ 144, ГАЛЛЕРЕЯ АРЦУНИ
Ծախվում են մեծ քանակութեամբ և խիստ էժան, վիեննայի թօնէթ ֆարիկայի ՄԵԲԵԼԻ ամեն տեսակ, նոյնպէս ՈՍԿԵՅՈՎ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ հայկիկների համար և ՀԱՅԿԻՆԵՐ, լուսանկարների համար ԱՐԾՐՈՒՄԻ թուղթ, Բէլլօրայի ԱՊԱԿԻՆԵՐ պատուհանների համար, ամեն տեսակի, նոյնպէս ՄԱՐՄԱՐԻՍՈՆ քար, ԹՈՒՋԵՍ ԱՄԱՆՆԵՐ էմալովի, ՆԻԹՐԱԹ ԳԱՐԺԱՆ, ՈՍԿԻ և ուրիշ շատ ապրանքներ:

ՎԻԵՆՆԱՅՈՒՄ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ Է L'ORIENTAL
ՖԱՆՆՍԵՐԵՆ ԹԵՐԹԸ, ԱՄԻՍԸ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ
«Ժուրնալ դ'Օրիան» գաղափարած թերթի տեղ է հրատարակվում այդ նոր լրագիրը: „L'Oriental“ թերթի տարեկան գինը 8 ռուբլ է, կէս տարվանը 4 ռուբլ: Գրվել կարելի է „ՄԵՆԱԿԻ“ խմբագրութեան մէջ, կամ ուղղակի վիեննայում գին լով հետեւալ հասարակ հասցեով: Vienne (Autriche) M. F. Salles I. Neuer Markt

Մ. Ն. ՏԵՐ-ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ ՊԱԼԵՍ
ՄԵՏ ԲԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՄԱՆՐԱԾԱՍ
ԱՐՄԵՆԱՍԿԻ ԲԱԶԱՐ, ԿԱՏՈՒԹԵՍԿԱՅԱ ՓՈՂՈՑԻ ԱՆԿԻՆ, ՏՈՒՆ № 13
ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԿԱՐԱՍԻԲ, զանազան աթոռներ 35 ռուբլուց դիւժնը, բաղկա-թոռներ 6 ռ., դիւժններ 12—25 ռ., կաշեյի, մանական աթոռներ և այլն: ԱՆԳՆԻՍԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՀՃԱԿԱՆՆԵՐ, ծանապարհի մահճակալներ, պա-հարաններ, ծալիով սամփարներ: Չեմօզաններ 2 ռ. 75 կ.—26 ռ., սակի-թաժ ձեռքի և ուսից կանխու, ծանապարհի սոմկաներ, ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ԱՐԿՂԵՐ 5 ռ. 50 կ.—30 ռ.:
Սամփարներ, խահանոցի պղնձէ ամաններ, կոֆէյնիկ, թէ՛յամաններ, ութ-ներ և աղաւու գործիք, գերմանական էմալով ամաններ, ԵՐԵՍ ԼՈՒԱՆԱԼՈՒ ՄԱՐՄԱՐԻՍՈՒ ամաններ 40 ռ., երես լուսնաւու պղնձէ և ժետի ամաններ:
ՊԱՏԻ ՀԱՅԵՐԼՆԵՐ 9 ռ., տուալէտի հայելիներ 2 ռ. 40 կ.—13 ռ., զանազա-մետալների մոմակալներ 1 ռ.—15 ռ., սեղանի դզալներ 4 ռ. 50 կ. Թանգ թէ՛յի դզալներ ֆրաժէի, մեկիթի, լիհական և բրիտանական արծաթից աւելի էժան, քան թէ ուրիշ տեղ, դանակներ, պատառաքողներ 2 ռ.—26 ռ.:
ՎԱՐՇԱՎԱՅԻ ԿՈՇԵԿՆԵՐ կանանց և մարդկեանց, հովանոցներ կանանց և մարդկեանց, ռուսական և անգլիական պողպատէ և երկաթէ դանակներ, յայտ-նի գործարաններից, 10,000 հատ անգլիական և գերմանական կողպէքներ 10 կ. և աւելի:
ԲԵՂՈՎԵՐՆԵՐ զանազան տեսակի 3 ռ. 50 կ.—35 ռ., պատրօններ բէլլօրե-րների համար, հրացան 6 ռ. և աւելի, զանազան վիշալկաներ, կշիռքներ: Մեղ-րիական և ամբիկական կշեռկա 50 կ.—2 ռ. արշիւր:
Մշտապէս ունեւմ 10,000 ֆ. Թէ՛ Պօպօլ եղբայրների, կաֆէ ՄԻԹԵԼՍՈՆԻ թէ՛յի համար խմորեղէն էյնեմի, ԲԵՆԳԱՐԻ սիգարներ, հոտաւետ ջուր (Օղբ կոյն) ծխող փոշիք, պուլաւ, գլիցերինի սապօն և այլն, աւելի էժան քան թէ ուրիշ տեղ:
ՄԵՏ ԲԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ զալանտերէյի զանազան ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ, ծխախոտի արկղ գրամարկ, քաւիներ, սանդղներ, շապիկներ, լայկի ձեռնոցներ կանանց, գլիտու-րական զամէի ձեռնոցներ, զարուս, թիւր, բրօնզի և մարմարիօնի թանաքամա-նի, մոխրամաններ, գրէններ, մոտիաներ, գրչակիթներ, սուրճուչ, փօստի թուղթ, ծրարներ և այլն:
ՄԵՏ ԲԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ խցաններ (պորկա) հանքային ջրերի, զարեջրի, դի-նու և զեղաւան ապրանքների համար, նոյնպէս և ուրիշ առարկաներ:
ՎԵՐԻ յիշված բոլոր առարկաները ունեւմ մեծ քանակութեամբ և ստանում են ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ և ՌՈՒՍԱՍԱՆԻ գործարաններից անմիջապէս:
Առեւտրականներին զիմել և առանձին պայմաններ:
Օտարաբաղադրել կարող են զիմել. Тифлисъ. М. Н. ТЕРЪ-НИКОГОВОУ. 31—100